

Анализа

Љубомир ЦУЦУЛОВСКИ

"Sine ira et studio"

"Bez omraza i pri st rasnost"

Без особено претерување може да се каже дека македонското општество е во целосна аномична состојба. Или, кажано на поедноставен начин, дека целото општество е ставено на глава; народски речено, дека е ничкум, без особен ред и несообразно со правилата на нормалните општества. Веќе и најобичната анализа на имињата на политичките партии и нивната декларирани идеолошка ориентираност покажуваат одредена аномичност, одредена неправилност, па дури и противречност, што говори за нивната недоволна обмисленост и општа политичка неинформираност.

Имено, ВМРО-ДПМНЕ себеси се дефинира како десно ориентирана партија. Светското искуство покажува дека политичката десница, по правило, е конзервативно ориентирана - како да сака, по секоја цена, да ги задржи (конзервира) постојните односи. Тоа значи дека десницата е резервирана кон новите идеи и решенија, потпирајќи се повеќе врз старите вредности и врз традицијата воопшто, негувајќи го минатото и сеќавањата на него. Од друга страна, пак, за разлика од политичката десница,

левицата се карактеризира со отвореност кон нови мислења и решенија. Неврзана кон минатото, левицата бара промени, во одредена смисла, таа е револуционерна.

Доколку се прифати ваквото разграничување на политичката левица и на политичката десница, тогаш може да се забележи дека одредни елементи, кои се својствени за десницата, можат да се забележат кај ВМРО-ДПМНЕ. Меѓутоа, проблемите настануваат оној момент кога ќе се спореди нејзиното име со нејзините декларативни и практични залагања. Никoj не може да одрече дека ВМРО е акроним од Внатрешна македонска револуционерна организација. Токму на овој план настануваат проблемите: ако е револуционерна, не може да биде конзервативна; ако е конзервативна, не може да биде револуционерна. Едноставно, револуционерноста и конзервативноста не одат една со друга. ВМРО-ДПМНЕ е или десница и, во тој случај, ќе мора од своето име да ја исфрли определбата револуционерна; или ќе биде револуционерна, но тогаш не може да биде ниту на политичката десница, ниту да се смета за конзервативна партија.

Слична е состојбата и со СДСМ. За неа

внесуваат промени во македонското општество, неводејќи сметка за нивните последици, ниту за вистинските можности за нивното спроведување.

Сонот кој долго време го сонуваше ВМРО-ДПМНЕ за воведување на предметот Веронаука во основните училишта како да почна да се остварува. Но, според почетокот на неговото остварување имам впечаток дека будењето може да биде кошмарно, како за самите сонувачи, така и за наставниците-теолози, кои треба да ја спроведат веронауката во световниот образовен систем. Ненавлегувајќи подлабоко во неомисленоста на целиот овој идеолошки проект, всушност за ова сум пишувал и сум говорел на повеќе места, сакам да укажам барем на неколку слабости. Библиското објаснување за создавањето на првите луѓе (Адам и Ева), како и за безгрешното зачнување на Марија од Светиот Дух на децата ќе им прилега, сеедно колку и да се мали, на приказната дека малите деца (бебињата) не се раѓаат, туку дека ги носат штрковите од некои далечни и непознати предели. А оваа идеја, сакал некој или не, кај учениците ќе предизвикува смеа и шагачење со оние кои во тоа ќе ги убедуваат, особено ако се има предвид дека една

РЕСТРИКЦИЈА И

Очигледно, за некој е поедноставно да дестимулира и да забранува, наместо да стимулира и да отвори нови, наместо декларативни перспективи. Конечно, зошто некој да се ангажира, кога може да забранува, манифестирајќи застрашувачка сила и моќ? Сепак, тоа е политика со краток здив - рестрикциите, за разлика од стимулациите, секогаш воделе наназад и набрзо пропаѓале. Кој не го знае тоа, тој не ја знае историјата.

се смета дека ѝ припаѓа на политичката левица и дека е дури и наследник на СК, односно на "комуњарите", како што најчесто пејаротивно се означуваат комунистите во македонската средина. Доколку СДСМ е едноставен, непосреден продолжеток на СК, тогаш наместо за приватизација, би морал да се залага за национализација или за деприватизација, што во основа е исто. Меѓутоа, ако по нешто СДСМ остане запомнет во политичката историја на Република Македонија, тогаш тоа ќе биде по нивната несреќна приватизација на сè и сешто, не прашувајќи ги за ништо дотогашните сопственици, работниците! Веќе и овие елементи потврдуваат дека работите во македонското општество се поставени на глава или, ако некој повеќе сака, ничкум.

Оваа состојба на измешаност, на непрецизна дефинираност, резултира од недоволното промислување на работите, но и од нетрпеливоста што побрзо да се

од тенденциите во современото образование е подобро запознавање со сексуалниот живот на човекот. Министерството за образование и наука се обидува да ја убеди јавноста дека овој предмет, како и предметот Запознавање на религиите, биле добро и навремено обмислени, само што сè уште не се знае бројот на учениците кои ќе ги слушаат овие предмети; не се знае што ќе биде со паралелките кои ќе опфаќаат помалку од 15 заинтересирани ученици; не постои учебник според кој би се предавале два факултативни предмета; како и кој ќе ја држи наставата, особено по предметот Запознавање на религиите. Првично, според изготвувачот на програмата, тоа треба да го прават дипломирани професори по филозофија. Во нивен недостиг, односно нејавување на конкурс, наставата би можеле да ја држат и дипломирани социолози. Сега се слушаат гласови дека во името на заштеда на обра-

зовниот денар, наставата би можеле да ја држат и некои од постојните наставници, на пример, како историчарите. За да биде збрката уште поголема, некои говорат за предметот Запознавање на религиите, други за Историја на религиите, така што во оваа збрка никој умен не може да се снајде, освен некои самобендисани званичници од Министерството, за кои сè е лесно, освен обмисленоста, темелноста во работата.

Истовремено, во целото општество се воведуваат голем број рестриктивни мерки, чија цел би била, барем така тврди власта, ограничување на девијантните

однесувања кај младите луѓе. Една од нив е забраната на продажба на секаков вид алкохол по 19 часот. Кога се воведуваат вакви законски мерки мора да се имаат предвид неколку елементарни работи. Прво, во многу земји виното и пивото се сметаат за прехранбени артикли и нивното конзумирање, до одреден степен, се стимулира. Познато е позитивното влијание на квалитетното црно вино кај кардиоваскуларните болести, од кои починува огромен дел од светското население. Токму традицијата на Французите секојдневно да конзумираат вино објаснува зошто Франција е една од земјите

со најнизок степен на кардиоваскуларни заболувања. Второ, рестрикциите, кои на моменти се граничат со прохибиција, никогаш и никаде не довеле до саканите резултати. Напротив, мафијата во САД зема огромен замав токму за време на прохибицијата од минатиот век. Трето, ако алкохолните пијалаци не можат да се набават на регуларни места (супермаркети, драгстори и сл.), тогаш ќе се набавуваат на нерегистрирани места (по сомнителни простории и подруми), без проверка на нивниот квалитет и без било каква контрола. Четврто, не се води сметка за начинот по кој функционира човековиот дух. Во природата на човековата психологија е да прави резерви од оние производи за кои не е сигурен дека ќе може да ги најде/купи во секое време. Конкретно, ако знам дека по 19 часот не можам да купам одреден производ, тогаш ќе го купам во поголеми од потребните количества. Така, младите кои несомнено се склонени кон прекумерно алкохолизирање, пред ноќната забава, за секој случај, наместо еден литар вино ќе купат 2 литра, во стилот "нека се најде, така нема да се фрли". Потоа, во духот на човековата психологија, и тој вишок ќе го испијат. Крајниот резултат ќе биде по-

Светското искуство покажува дека политичката десница, по правило, е конзервативно ориентирана, како да сака, по секоја цена, да ги задржи (конзервира) постојните односи. Тоа значи дека таа е резервирана кон новите идеи и решенија, потпирајќи се повеќе врз старите вредности и врз традицијата воопшто, негувајќи го минатото и сеќавањата на него. Политичката левица се карактеризира со отвореност кон нови мислења и решенија. Неврзана кон минатото, левицата бара промени, во одредена смисла, таа е револуционерна.

АМЕСТО СТИМУЛАЦИЈА

големо конзумирање на алкохол отколку претходно, кога можел да се купи насекаде и во секое време. За да бидат работите појасни: оневозможете му на пушачот да купи повеќе од кутија цигари на ден, тој истиот момент ќе набави две кутии цигари и, што е најбитно, и двете ќе ги испуши, сеедно што вообичаено дневно пушел една кутија. Петто, алкохолизмот кај младите не е резултат на тоа што алкохол може да се купи и по 19 часот, туку како резултат на неперспективниот живот: без вработувања, без можност да се замине на одмор или на работа во странство, затворен во четири зида, на младиот човек му останува единственото задоволство - да се алкохолизира, наоѓајќи ја во него, барем за момент, својата среќа. Затоа, далеку поефикасно е младите да се вработуваат, да им се обезбеди, каква таква, перспектива, наместо да се воведуваат бесмислени рестриктивни мерки кои, згора на сè, можат да предизвикаат и револт. Меѓутоа, очигледно е дека за некој е поедноставно (во конкретниов случај, власта) да дестимулира и да забранува, наместо да стимулира и да отвори нови, наместо декларативни перспективи. Конечно, зошто некој (власта) да се ангажира, кога може да забранува, манифестирајќи застрашувачка сила и моќ? Сепак, тоа е политика со краток здив - рестрикциите, за разлика од стимулациите, секогаш воделе наназад и набрзо пропаѓале. Кој не го знае тоа, тој не ја знае историјата.